

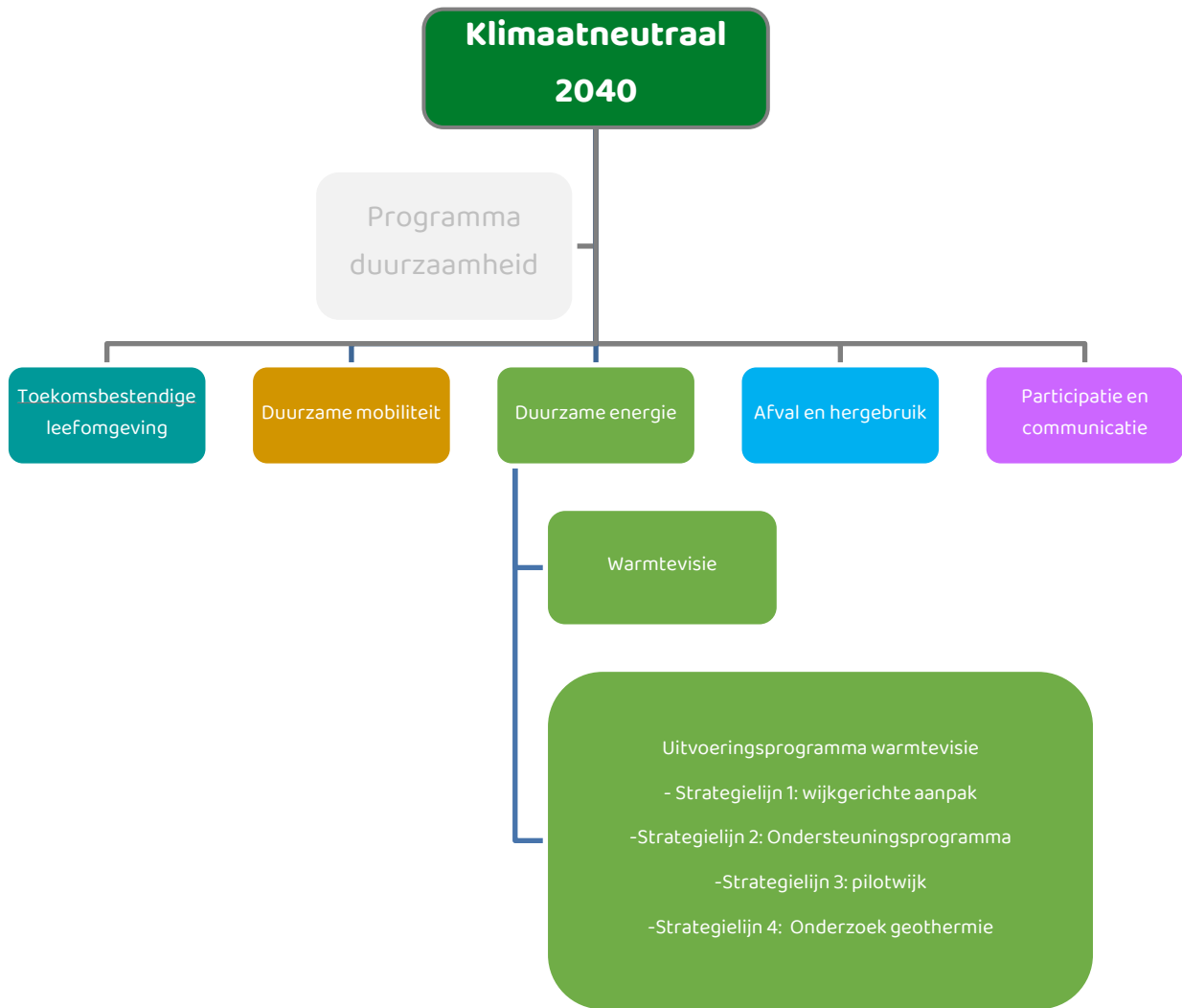
**Samen op weg naar een duurzaam
alternatief voor aardgas**

Warmtevisie Noordenveld

Uitvoeringsprogramma Warmtevisie 2024

Opdrachtgever: Wethouder duurzaamheid en manager Ontwikkeling en Strategie

Inhoud

Inleiding	4
1. Uitvoering warmtevisie	7
Strategielijn 1: Wijkgerichte aanpak	8
Monitoring woningen van het aardgas	10
Strategielijn 2: Ondersteuningsprogramma	11
Strategielijn 3: Pilotwijk	14
Strategielijn 4: Geothermie	16
Beantwoording moties Warmtevisie	16
2 Begroting uitvoeringsprogramma Warmtevisie	17
2.1 Begroting	17
2.2 Subsidie	18
2.3 Investeringsbudget duurzame wijkvernieuwing	18
2.4 Personele begroting projectbureau	18
2.5 Capaciteit projectbureau	18
2.6 Flexibele schil	19
3 Organisatie samenwerking ECN	20
3.1 Organisatie projectbureau	20
3.2 Taken, rollen en verantwoordelijkheden	21
3.3 Overleg Projectbureau	21
3.4 Communicatie projectbureau	21
3.5 Aanbesteding en inkoop	21
3.6 Inhuur	21
3.7 Financiering projectbureau 2024	22
3.8 Proceskosten ECN 2024	22
Bijlage 1 Routekaart warmtevisie	23
Bijlage 2 Fasering strategielijn 1	24
Bijlage 3 Taken en rollen medewerkers projectbureau:	25

Inleiding

De aarde warmt op en dat willen we met elkaar tegengaan. Daarom heeft de gemeente Noordenveld de ambitie om in 2040 een klimaatneutrale gemeente te zijn. Deze ambitie hebben we vastgelegd in onze Omgevingsvisie en het Programma Duurzaam Noordenveld maar ook in onze Warmtevisie. Duurzaamheid is ook een van de pijlers van het coalitieakkoord 2022- 2026 'Samen bouwen aan Noordenveld'.

Uitgangspunt is dat alle dingen die we doen bijdragen aan de ambitie klimaatneutraal Noordenveld 2040!

Om deze ambitie te bereiken is het onder meer nodig de gebouwde omgeving aardgasvrij te maken. Woningen, bedrijven en andere gebouwen worden meer en meer op een duurzame manier verwarmd. Ook douchen en koken gebeurt zonder aardgas. Over deze opgave gaat de Warmtevisie.

Warmtevisie Noordenveld

De Warmtevisie Noordenveld die door de raad in oktober 2021 is vastgesteld, schetst de route die de gemeente de komende jaren wil afleggen naar een aardgasvrije toekomst. Het geeft een centraal kader en een gezamenlijk beeld voor de aanpak van deze opgave. Kansrijke, alternatieve, hernieuwbare warmtebronnen zijn in beeld gebracht en er is aangegeven wat een logische volgorde en tempo is voor het aardgasvrij maken van wijken in Noordenveld. Ook zijn de kosten aangegeven. Met deze visie als basis geeft de gemeente dus richting aan de warmtetransitie in Noordenveld en kan de gemeente samen met bewoners, bedrijven en organisaties concreet aan de slag in de eerste gebieden. De focus in deze eerste Warmtevisie ligt op de periode tot en met 2030. De visie zal in 2025 worden geëvalueerd en opnieuw worden vastgesteld.

Reikwijdte uitvoeringsprogramma Warmtevisie

De Warmtevisie gaat niet over het opwekken van duurzame energie, daar hebben we andere beleidskaders voor. Voor het verduurzamen van bedrijven (terreinen) loopt de pilot Energie neutrale Bedrijventerreinen en het Koploperproject. Deze projecten zijn geen onderdeel van dit uitvoeringsprogramma. Koppelkansen pakken we op.

De Noordenveldse opgave 2030

In Noordenveld staan we met elkaar voor de opgave om 14.692 woningen voor 2050 aardgasvrij te maken. Het Klimaatakkoord heeft als doelstelling het aardgasvrij maken van 20% van de woningen voor 2030. Dit betekent dat Noordenveld in theorie de opgave heeft om per jaar 294 woningen van het aardgas af te koppelen. De regierol van deze grote en complexe opgave is bij de gemeente belegd. Hoe de gemeente Noordenveld dit oppakt staat in de Warmtevisie.

Gefaseerde aanpak uitvoering Warmtevisie

Niet alles kan tegelijk. Daarom kiezen we ervoor om de Warmtevisie gefaseerd en in overeenstemming met de strategielijnen uit de Warmtevisie uit te voeren.

Samen met de Energiecoöperatie Noordseveld (ECN) gaan we deze uitdaging aan. We werken samen en hebben dit ook vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Deze samenwerking wordt in hoofdstuk 3 toegelicht. Uiteraard werken we ook samen met onze inwoners. Deze staan centraal in de warmtetransitie. Maar ook andere partijen zoals Enexis, de woningbouwcoöperaties, de provincie en het Drents Energieloket spelen een belangrijke rol bij de uitvoering van de Warmtevisie.

Uitvoeringsprogramma Warmtevisie 2024

In onderliggend Uitvoeringsprogramma Warmtevisie 2024 zijn de geplande werkzaamheden bepaald ter uitvoering van de Warmtevisie. Door keuzes te maken kan er focus worden aangebracht in de grote opgave. Er zal door het college jaarlijks een uitvoeringsprogramma Warmtevisie worden vastgesteld. Ook zal er worden gerapporteerd aan het college. De raad zal hiervan op de hoogte worden gesteld.

Regierol gemeente

Met de inspanningen die we binnen dit uitvoeringsprogramma uitvoeren pakken we de regie op het proces van de warmtetransitie in de gemeente Noordenveld. We zullen het College en de Raad regelmatig bijpraten over de stand van zaken met betrekking tot de in het uitvoeringsprogramma gestelde doelen. We stimuleren en faciliteren onze inwoners met ons ondersteuningsprogramma om concrete stappen te zetten in de verduurzaming van hun woning. Ook proberen we onze inwoners bewust te maken van hun energiegedrag. Energie die je niet gebruikt hoef je immers ook niet op te wekken. In de wijkuitvoeringsplannen geven we definitief richting en daarmee duidelijkheid over de wijze waarop de warmtetransitie in de betreffende buurt, wijk of dorp tot stand komt. Ook koppelkansen worden hierin meegenomen.

Haalbaarheid doelen

Voor het behalen van de door ons gestelde doelen zijn we in veel gevallen afhankelijk van externe partijen en omstandigheden waar we als gemeente niet direct invloed op hebben. De risico's zijn daarom ook meegenomen in de projectkaarten die per strategielijn zijn opgesteld. We kunnen bijvoorbeeld inwoners met een energieadvies ondersteunen, echter bepaalt de inwoner uiteindelijk zelf of hij maatregelen neemt om de woning te verduurzamen.

Achtergrond en opgave Warmtevisie (landelijke afspraken)

Op dit moment zorgt de verwarming met aardgas voor meer dan twee derde van de CO₂-uitstoot van gebouwen in Nederland. Daarnaast betekent het gebruik van aardgas een afhankelijkheid van gas uit Groningen of gas uit het buitenland. Van alle woningen en andere gebouwen is op dit moment 95 procent nog afhankelijk van aardgas voor verwarming. In 2016 heeft Nederland het VN-klimaatakkoord van Parijs ondertekend. In dit akkoord zijn afspraken gemaakt over het terugdringen van de CO₂-uitstoot. De nationale doelstellingen zijn vastgelegd in de Klimaatwet en in het in 2019 gesloten Klimaatakkoord, waarin 150 partijen onder meer overeenkwamen om in 2050 7 miljoen woningen en 1 miljoen gebouwen van het aardgas af te halen.

Relatie Warmtevisie, wijkuitvoeringsplan en regionale structuur warmte

In het Klimaatakkoord is eveneens afgesproken dat gemeenteraden uiterlijk in 2021 hun Transitievisie Warmte (hierna **Warmtevisie**) vaststellen. Het akkoord zegt dat in deze Warmtevisie staat omschreven wanneer welke wijk van het aardgas af gaat (vóór of na 2030). Voor die wijken die vóór 2030 van het aardgas afgaan wordt ook omschreven wat de mogelijke alternatieve hernieuwbare warmtebronnen zijn. De Warmtevisie kent een updatecyclus van vijf jaar.

De Warmtevisie vormt de basis voor verdere uitwerking en concretisering in een **wijkuitvoeringsplan** (WUP) op buurt- of wijkniveau. Samen met bewoners, vastgoedeigenaren en andere stakeholders wil de gemeente in een participatief proces een gedragen plan tot stand brengen over hoe de wijk van het aardgas af gaat. In een WUP wordt met de betrokken stakeholders bepaald wat de warmtebron en -techniek voor de wijk wordt en op welke datum de levering van aardgas daadwerkelijk beëindigd wordt.

Op regionaal, bovengemeentelijk niveau is er de Regionale Energie Strategie (RES) met daarin de **Regionale Structuur Warmte** (RSW). De RSW geeft inzicht in de warmtevraag en het warmteaanbod op regionaal niveau. Immers warmtebronnen zijn niet altijd aan gemeentegrenzen gebonden. In de RSW wordt afgestemd en afspraken gemaakt met omliggende gemeenten over bovengemeentelijke warmtebronnen. Dit om te kijken welk bebouwd gebied het meest effectief kan aansluiten op welke warmtebron.

Daarnaast is afstemming nodig om te voorkomen dat een warmtebron ten onrechte meerdere malen door verschillende gemeenten gebruikt wordt als oplossingsrichting.

Naast het gemeentelijk schaalniveau is ook het regionale schaalniveau van belang voor het slagen van de warmtetransitie. Op RES-niveau kan afstemming plaatsvinden over het voorgenomen gebruik van bovenlokale warmtebronnen voor de verschillende warmtevragers en over de benodigde regionale energie-infrastructuur. In de toekomst zal de RSW, net als de Warmtevisie, steeds geüpdatet worden. Daarin worden warmtegegevens en afspraken uit de gemeentelijke visies en de uitvoeringsplannen voor wijken overgenomen.

1. Uitvoering warmtevisie

De uitvoering van de warmtevisie pakken we de komende jaren stapsgewijs op binnen de volgende strategielijnen.

1. Wijkgerichte aanpak;
2. Faciliteren individuele oplossingen;
3. Samen aan de slag in de pilotwijk;
4. Onderzoekslijn geothermie.

Per strategielijn hebben we een projectkaart gemaakt. Deze strategielijnen worden parallel uitgevoerd.

Strategielijn 1: Wijkgerichte aanpak

Wijkgerichte aanpak	
Verantwoordelijke afdeling	Ontwikkeling en Strategie
Inhoud	Binnen deze strategielijn gaan we aan de slag met een wijkgerichte aanpak in de buurten die staan genoemd in de routekaart (zie bijlage 1) van de Warmtevisie Noordenveld om vóór 2030 de overstap te maken naar een duurzame energiebron. Het opstellen en uitvoeren van een WUP wordt gefaseerd uitgevoerd (zie bijlage 2) In deze buurten wordt gelijk geïnventariseerd of er kansen zijn rond leefbaarheid, openbare ruimte en sociale cohesie die gezamenlijk opgepakt kunnen worden. Daarnaast ondersteunt, faciliteert en financiert het Projectbureau (gemeente en ECN) de Energieke buurten bij de verduurzaming van hun woningen.
Wat hebben we gedaan in 2023?	<ul style="list-style-type: none"> • Het project “wijkuitvoeringsplannen voor de drie Energieke buurten Peize- Kortland, Norg- West en Roderwolde e.o.” is afgerond. De plannen zijn vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders. • Het Projectbureau heeft de Energieke buurten ondersteund en gefaciliteerd bij het uitvoeren van acties in de buurt. Zoals de optrommelactie in Norg West en de energiemarkten in Roderwolde. • De gemeente is door de Provincie Drenthe betrokken bij het project Veenhuizen, “Werelderfgoed in transitie”. Dit project wordt eind dit jaar afgerond. De resultaten van dit project kunnen worden gebruikt om dit unieke gebied te verduurzamen. • Wij zijn in gesprek geweest met de inwoners van de Vijfde Verloting en Hullenveld over de ondersteuning van hun initiatief tot verduurzaming van hun buurt. • We hebben samen met de gemeente Westerkwartier een verkennend onderzoek laten uitvoeren naar de haalbaarheid van een bronnet in Leek- Nietap op basis van thermische energie uit drinkwater (TED). • We volgen de ontwikkelingen in Peize waar Dorpsbelangen Peize samen met “De Groene Transitie” stappen wil zetten naar de verduurzaming van Peize. • Het Interreg project Stronghouse is afgerond. Met het project hebben we het project energieke buurten financieel kunnen ondersteunen. Tevens is de klantreis geïntroduceerd in de provincie Drenthe.
Wat doen we in 2024?	<ul style="list-style-type: none"> • We gaan bepalen in welke twee nieuwe wijken we gaan starten met het proces om te komen tot een wijkuitvoeringsplan en gaan hiermee aan de slag. Gestart zal worden met het voeren van gesprekken met bewoners van de buurten die volgens de routekaart aan de beurt zijn voor het opstellen van een WUP.

	<ul style="list-style-type: none"> • We ondersteunen en faciliteren de energieke buurten bij de uitvoering van de vastgestelde Wijkuitvoeringsplannen: <ul style="list-style-type: none"> - We zetten ons ondersteuningsprogramma (S2) in om de inwoners van de energieke buurten te ondersteunen bij de verduurzaming van de woning en het maken van de overstap naar een alternatieve duurzame energiebron. - In Peize Kortland coördineren we de afstemming tussen het gemeentelijk project ter vervanging van het riool en het project van Enexis ter versterking van het elektriciteitsnet in de wijk. - In Norg West coördineren we de afstemming tussen het project “herinrichting Norg- West” en de verduurzaming van de buurt. - In Roderwolde gaan we met Enexis in gesprek over de versterking van het elektriciteitsnet. • We hebben structureel overleg met Enexis ten aanzien van de noodzakelijke versterking van het elektriciteitsnet waar voor de individuele warmteoplossing wordt gekozen. • We voeren structureel overleg met de Woningcorporaties ten aanzien van de gemaakte prestatieafspraken in combinatie met het proces om te komen tot een WUP. • We gaan in gesprek met andere buurten die willen starten met de verduurzaming van hun buurt. We onderzoeken de mogelijkheden van ondersteuning die past bij de behoefte van de buurt. • We blijven samenwerken met de gemeente Westerkwartier. We gaan in 2024 onderzoeken wat er nodig is voor het aanleggen van een warmte- of bronnet in Leek- Nietap.
Aan welke doelen dragen de activiteiten bij?	<ul style="list-style-type: none"> • Klimaatneutraal Noordenveld 2040 • Minder energiegebruik. • Meer gebouwen op duurzame warmte • Meer innovatie en alternatieve energieopwekking • 294 woningen per jaar van het aardgas af
Thema Programma Duurzaamheid	Duurzame energie
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Onvoldoende personele capaciteit • Onvoldoende interne kennis • Krappe arbeidsmarkt • Spanningsveld urgentie en prioritering • Netcongestie • Energiearmoede • Regie bij de inwoner • Beschikbaarheid materialen en installaties • Beschikbaarheid warmtebronnen • Kwetsbaarheid vrijwillige inzet • Wet natuurbeschermingswet

Monitoring woningen van het aardgas

Warmtevisie

Het totaal aantal woningen in de gemeente Noordenveld betreft 14.692. Het Klimaatakkoord mikt op het aardgasvrij maken van zo'n 20 procent van de woningen in Nederland tot 2030. Een simpele rekensom leert dat Noordenveld in theorie de opgave heeft om in de komende tien jaar zo'n 3.000 woningen van het aardgas af te koppelen. Om een indicatie te geven: per jaar komt dit (nog los van de bedrijfsgebouwen) tot 2030 uit op een kleine 300 woningen per jaar in de periode 2021-2030.

Monitoring

De gemeente Noordenveld heeft op dit moment, behalve de open data van Enexis (niet op woningniveau), geen eigen tool waarmee we bovenstaande doelstelling kunnen monitoren. De verwachting is dat aan deze data steeds meer behoefte komt de komende jaren en dat dit in provinciaal verband kan worden opgepakt.

Onderstaand de gegevens die wij hebben ontvangen van Enexis over het aantal verwijderde gasaansluitingen in de gemeente Noordenveld in de periode 2019- 2023.

Monitoring elektriciteit- en aardgasgebruik energieke buurten

Op basis van open data zullen we het elektriciteit- en aardgasgebruik in de energieke buurten gaan monitoren. Hiermee proberen we inzicht te krijgen of de acties in de buurt na de vaststelling van de wijkuitvoeringsplannen leiden tot een afname van het energiegebruik.

Strategielijn 2: Ondersteuningsprogramma

Faciliteren individuele oplossingen	
Verantwoordelijke afdeling	Ontwikkeling en Strategie
Inhoud	<p>In veel gevallen komt in de routekaart een 'individuele oplossing' als beste oplossing naar voren. Dat betekent een individuele aanpak (huis voor huis) en eigen regie van bewoners. Dit geeft de ruimte aan inwoners om hun huis aan te pakken op een voor hen natuurlijk moment. Bijvoorbeeld bij een verbouwing of een verhuizing.</p> <p>We ondersteunen en faciliteren onze inwoners bij het verduurzamen van hun woning. Op basis van de stappen uit de klantreis bieden we zoveel mogelijk ondersteuning aan in een samenhangend programma.</p>
Wat hebben we gedaan in 2023?	<ul style="list-style-type: none"> - We hebben op basis van de klantreis een ondersteuningsprogramma uitgewerkt. Hiermee ondersteunen, faciliteren en stimuleren we onze inwoners bij de verduurzaming van hun woningen. - Voor alle inwoners in Noordenveld hebben we een energiemarkt georganiseerd in de Brinkhof in Norg. - Het projectbureau heeft binnen en buiten de Energieke buurten energiecoaches en thermografen ingezet. <ul style="list-style-type: none"> * Er zijn 86 infraroodscans gemaakt. Er staan nog 42 afspraken op de wachtlijst. * Er zijn 49 energiescans door een energiecoach uitgevoerd. - Het Projectbureau heeft onafhankelijke energieadviseurs ingehuurd en ingezet in de Energieke buurten. Er zijn energie neutraal wonen plannen opgesteld. Dit heeft geleid tot 58 uitgevoerde maatregelen. - We zetten samen met de Drentse KEI en ECN een buurtprocesbegeleider in, in de drie energieke buurten. Met een ondersteuningsproject willen we woningeigenaren stimuleren en ondersteunen bij het nemen van verduurzamingsmaatregelen aan de woning. - We hebben een elektrische tuk- tuk (Klimaatkoerier) aangeschaft waarmee we duurzaamheid bij de inwoner brengen. We gaan naar de inwoners toe en gaan met ze in gesprek over de verduurzaming van hun woning en buurt. We ondersteunen bij het zoeken naar berouwbare bedrijven die isolerende maatregelen uitvoeren. - We hebben in september een duurzaamheidsloket geopend op het "Doe mee plein" in Roden Centraal (bibliotheek). Dit is een pilot. - We informeren onze inwoners via onze website: duurzaamnoordenveld.nu. - We hebben de "SlimWonen App" gratis aan onze inwoners aangeboden. Dit hebben we samen gedaan met de woningcorporaties Actium en Woonborg. 26,7 % van de inwoners heeft hier gebruik van gemaakt. In oktober 2023 is een herinneringsbrief naar alle inwoners verstuurd, die geen gebruik hebben gemaakt van het aanbod om de app gratis te installeren.

	<ul style="list-style-type: none"> - We werken samen met het Drents Energieloket (DEL) en onderzoeken de koppelkansen. Er zijn tot nu toe 15.762 contactmomenten geweest tussen de inwoners van de gemeente Noordenveld en het DEL. - We hebben twee nieuwe ENW adviseurs opgeleid die we kunnen inzetten in ons ondersteuningsprogramma. - We hebben een energiemarkt 2.0 georganiseerd voor de energieke buurten.
Wat doen we in 2024?	<ul style="list-style-type: none"> • We werken aan de doorontwikkeling van het ondersteuningsprogramma en zorgen voor de communicatie naar onze inwoners. • We organiseren een energiemarkt voor alle inwoners in Noordenveld. Dit doen we in samenwerking met lokale bedrijven. • We willen de buurtprocesbegeleiding voortzetten en optimaliseren. Het wordt onderdeel van het ondersteuningsprogramma. In de energieke buurten worden 36 verduurzamingsmaatregelen genomen. • We sluiten aan bij initiatieven zoals het landelijk- en provinciale isolatieprogramma. We maken gebruik van de financiële subsidieregelingen die onze inwoners kunnen inzetten voor de verduurzaming van hun woning. • Als projectbureau willen we de inzet van onze energiecoaches, energieadviseurs en thermografen in de Energieke buurten maar ook daarbuiten optimaliseren. Dit doen we door voldoende adviseurs te werven en op te leiden. • We zetten de methode energieneutraal wonen (routekaart naar energieneutraal wonen) van onze onafhankelijke energieadviseur in. • We zetten de samenwerking met het DEL voort. Samen werken we aan de doorontwikkeling van het DEL; • Het projectbureau biedt specialistische kennis aan; • De energieadviseurs organiseren workshops, bespaaravonden en voorlichtingsbijeenkomsten en ondersteunen en adviseren individuele inwoners met de verduurzaming van hun woning; • We proberen met goede, eerlijke en uitdagende communicatie zo veel mogelijk mensen te bereiken in de uitdaging van de warmtetransitie. • We passen methodes toe die we van andere partners hebben geleerd, o.a. in het Stronghouse project. • We gaan verder met de inzet van de "Klimaatkoerier". • We evalueren de pilot het duurzaamheidsloket op het "Doe mee plein" in Roden Centraal. • We doen mee aan het provinciale project "Fix bus".
Aan welke doelen dragen de activiteiten bij?	<ul style="list-style-type: none"> • Klimaatneutraal Noordenveld 2040 • Minder energiegebruik • Meer gebouwen op duurzame warmte • 294 woningen per jaar van het aardgas af
Thema Programma Duurzaamheid	Duurzame energie

Risico's

- Onvoldoende personele capaciteit
- Onvoldoende interne kennis
- Krappe arbeidsmarkt
- Spanningsveld urgentie en prioritering
- Regie bij de inwoner
- Beschikbaarheid materialen en installaties
- Kwetsbaarheid vrijwillige inzet

Strategielijn 3: Pilotwijk

Samen aan de slag met een pilotwijk	
Verantwoordelijke afdeling	Ontwikkeling en Strategie
Inhoud	<p>Vanuit het adagium 'ontdekken door te doen' starten de gemeente en Woonborg een onderzoek in de pilotwijk Ring van Roden welke beweging er op gang gebracht kan worden met de beperkte mogelijkheden die er zijn. De bebouwing in de Ring van Roden stamt grotendeels uit de jaren '60, de warmtevraag is hiermee relatief hoog. De woningdichtheid is hier voldoende om een collectieve warmteoplossing te kunnen realiseren. Er is echter geen voor de hand liggende bron aanwezig om dit warmtenet mee te voeden. Mogelijk ontstaat er later wel een kans om gedeelten aan te sluiten op het warmtenet dat misschien ontwikkeld wordt voor Centraal Roden. In de Ring van Roden vinden diverse ontwikkelingen plaats: aan de Ceintuurbaan West staan grote sloop- en nieuwbouwontwikkelingen (170 woningen) gepland van woningcorporatie Woonborg, en ook zijn er plannen/ontwikkelingen in de Bomenbuurt en de Noorderkroon (o.a. verzakkingen en aanpak van de openbare ruimte). In de wijk gaat de komende jaren dus het nodige gebeuren. Omdat er nu nog geen eenduidige oplossingsrichting is te bepalen is besloten om in deze wijk een 'pilot' te starten waarin de gemeente, woningcorporatie Woonborg (en desgewenst ook andere vastgoedeigenaren) en de netbeheerder samen op zoek gaan naar een goede oplossingsrichting. Wanneer er in deze pilot zicht komt op een goede oplossingsrichting kan dit leiden tot een WUP voor dit gebied, maar dat is vooraf nog niet zeker.</p>
Wat hebben we gedaan in 2023?	<p>We zijn in gesprek geweest met de woningcorporatie Woonborg. Uit dit gesprek is gebleken dat Woonborg de sloop- en nieuwbouwontwikkelingen aan de Ceintuurbaan West van 170 woningen vanaf 2030 in de planning heeft staan.</p> <p>Ook zijn we betrokken geweest bij het opstellen van de woonvisie en de daaruit voortvloeiende prestatieafspraken met de woningcorporaties Woonborg en Actium.</p>
Wat doen we in 2024?	<p>We laten een verdiepend onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheid van warmtenetten (bronnetten) in Noordenveld. Ook organiseren we structureel overleg met de woningbouwcorporaties Woonborg en Actium om onze plannen en de gemaakte prestatieafspraken goed op elkaar aan te laten sluiten en gebruik te maken van elkaars expertise. Er zal intensief worden samengewerkt met de beleidsmedewerker wonen en het team duurzaamheid.</p>
Thema Programma Duurzaamheid	<p>Duurzame energie Toekomstbestendige leefomgeving</p>
Aan welke doelen dragen de activiteiten bij?	<ul style="list-style-type: none"> • Klimaatneutraal Noordenveld 2040 • Minder energiegebruik. • Meer gebouwen op duurzame warmte • 294 woningen per jaar van het aardgas af

Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Onvoldoende personele capaciteit • Onvoldoende interne kennis • Krappe arbeidsmarkt • Spanningsveld urgentie en prioritering • Netcongestie • Energiearmoede • Regie bij de inwoner • Beschikbaarheid materialen en installaties

Strategielijn 4: Geothermie

Onderzoekslijn Geothermie	
Verantwoordelijke afdeling	Ontwikkeling en Strategie
Inhoud	Uit de analyse van beschikbare bronnen blijkt dat er potentie is voor geothermie in de gemeente Noordenveld. Die potentie, gecombineerd met de aanwezigheid van oude NAM-putten die gebruikt zijn voor aardgaswinning, maakt een onderzoek naar de mogelijkheden voor geothermie en een warmtenet een logische stap. Voorwaarde voor een haalbare exploitatie van een hoge temperatuur warmtenet is voldoende woningdichtheid en voldoende afnemers. Deze optie is mogelijk interessant in de kern van Roden, rond Nietap en mogelijk voor Norg. In Roden ligt een koppeling met de (planning van) nieuwbouw/renovatie van 170 woningen door woningcorporatie Woonborg voor de hand. Voordat een technisch onderzoek naar geothermie zal starten, is het waardevol een onderzoek te doen naar het draagvlak hiervoor.
Wat hebben we gedaan in 2023?	Het project om binnen de Drentse warmtewissel te komen tot een stappenplan onderzoek geothermie is niet voortgezet.
Wat doen we in 2024?	We combineren strategielijn 3 met strategielijn 4. Daarom laten we een verdiepend onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheid van warmtenetten (bronnetten) in Noordenveld. Geothermie wordt hier in mee genomen. We zullen het college informeren en adviseren een besluit te nemen over de onderzoekslijn naar geothermie. Dit standpunt nemen we mee in de herziening van de Warmtevisie in 2025.
Thema Programma Duurzaamheid	Duurzame energie
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Onvoldoende personele capaciteit • Onvoldoende interne kennis • Krappe arbeidsmarkt • Spanningsveld urgentie en prioritering

Beantwoording moties Warmtevisie

In 2024 zullen we een reactie sturen aan de raad op de twee moties die bij de vaststelling van de Warmtevisie zijn ingediend.

2 Begroting uitvoeringsprogramma Warmtevisie

Voor de uitvoering van de Warmtevisie zijn in de begroting structurele middelen opgenomen. Daarnaast komen budgetten beschikbaar uit het Nationaal isolatieprogramma en SPUK gelden in het kader van de bestrijding van energie armoede. Ook worden er middelen verwacht uit het programma "Nij begun". Tevens kunnen er middelen vrij komen vanuit de ELENA gelden.

2.1 Begroting

In de begroting is structureel € 300.000, - begroot voor de uitvoering van de Warmtevisie. Het beschikbare budget is als volgt begroot over de vier strategielijnen.

Begroting strategielijn 1 (wijkgerichte aanpak)	
Wat gaan we doen in 2024?	Geraamde kosten (ex. BTW)
Opstellen WUPS	€ 80.000, -
Uitvoeren wijkuitvoeringsplannen energieke buurten	€ 40.000, -
Inhuur expertise	€ 20.000,-
Totaal	140.000, -

Begroting strategielijn 2 (individuele ondersteuning)	
Wat gaan we doen in 2024?	Geraamde kosten (ex. BTW)
Inhuur Energie adviseurs	€ 60.000, -
Bijdrage ECN	€ 22.000, -
Ondersteuningsprogramma	€ 18.000, -
Bijdrage DEL	€ 40.000, -
Totaal	€ 140.000, -

Begroting strategielijn 3 (Opstarten pilotwijk)	
Wat gaan we doen in 2023?	Geraamde kosten (ex. BTW)
Opstarten pilotwijk	€ 10.000,-
Totaal	€ 10.000, -

Begroting strategielijn 4: (Onderzoekslijn geothermie)	
Wat gaan we doen in 2023?	Geraamde kosten (ex. BTW)
Onderzoek Geothermie	€ 10.000, -
Totaal	€ 10.000, -
Totaal vier strategielijnen	€ 300.000, -

2.2 Subsidie

Project Stronghouse

Het project Stronghouse is in 2023 afgerond.

CDOKE regeling:

Vanuit het Rijk ontvangt de gemeente vanuit de CDOKE regeling budget voor het uitvoeren van klimaat- en energiebeleid. Dit budget is bedoeld voor de financiering van personele inzet. Onder andere wordt het Flexteam hieruit gefinancierd.

2.3 Investeringsbudget duurzame wijkvernieuwing

Het investeringsbudget “Duurzame wijkvernieuwing” gaan we in 2024 verder inzetten om de zichtbaarheid van duurzaamheid in onze buurten en dorpen te vergroten. In 2023 hebben we de klimaatkoerier aangeschaft van dit budget. We ondersteunen initiatieven van onze inwoners op het gebied van de warmtetransitie en de verbetering van de leefomgeving (bijvoorbeeld biodiversiteit). De plannen voor de precieze uitvoering worden nog nader uitgewerkt.

2.4 Personele begroting projectbureau

Rollen	Benodigde uren/ week inzet uitvoering warmtevisie	Beschikbare formatie	Functie team Noordenveld duurzaamheid/ ECN
Regie projectbureau gemeente	4	4	Projectcoördinator
Coördinatie warmtevisie en strategielijn 1	32	32	Projectcoördinator
Coördinatie en uitvoering strategielijn 2	32	32	Procesbegeleider duurzaamheid
Programma/ project-ondersteuning	18	18	Programma/ project assistent
Communicatie	24	8	Communicatiemedewerker duurzaamheid
Projectleider duurzaamheid	36	36	Projectleider
Coördinatie projectbureau ECN	4	n.v.t.	Bestuurslid ECN

2.5 Capaciteit projectbureau

Voor de uitvoering van de vier strategielijnen van de warmtevisie is een projectbureau opgericht (zie hoofdstuk 3). In bovenstaande tabel is de op dit moment benodigde en beschikbare personele capaciteit van het projectbureau in beeld gebracht. Met een vast projectteam in combinatie met de inzet van een flexibele schil gaan we de uitdaging aan. Het ligt in de verwachting dat, mede door de versnellingsbehoefte van de warmtetransitie, er meer uitvoeringscapaciteit benodigd is dan er op dit moment beschikbaar is in het projectteam.

Keuzes blijven nodig en zullen in overleg met de ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever worden gemaakt.

Het projectteam is uitgebreid met een projectleider en een projectondersteuner. Er zal worden gezien of de benodigde inzet voor communicatie deels extern kan worden belegd. Er wordt aansluiting gezocht bij het Programma Duurzaamheid.

2.6 Flexibele schil

Rijksbijdrage uitvoering extra taken Klimaatpakket

De Rijksbijdrage zal onder andere worden ingezet voor de extra benodigde capaciteit voor de uitvoering van de warmtevisie. Er wordt aansluiting gezocht bij het Programma Duurzaamheid.

Het Drentse Flexteam warmte en energie

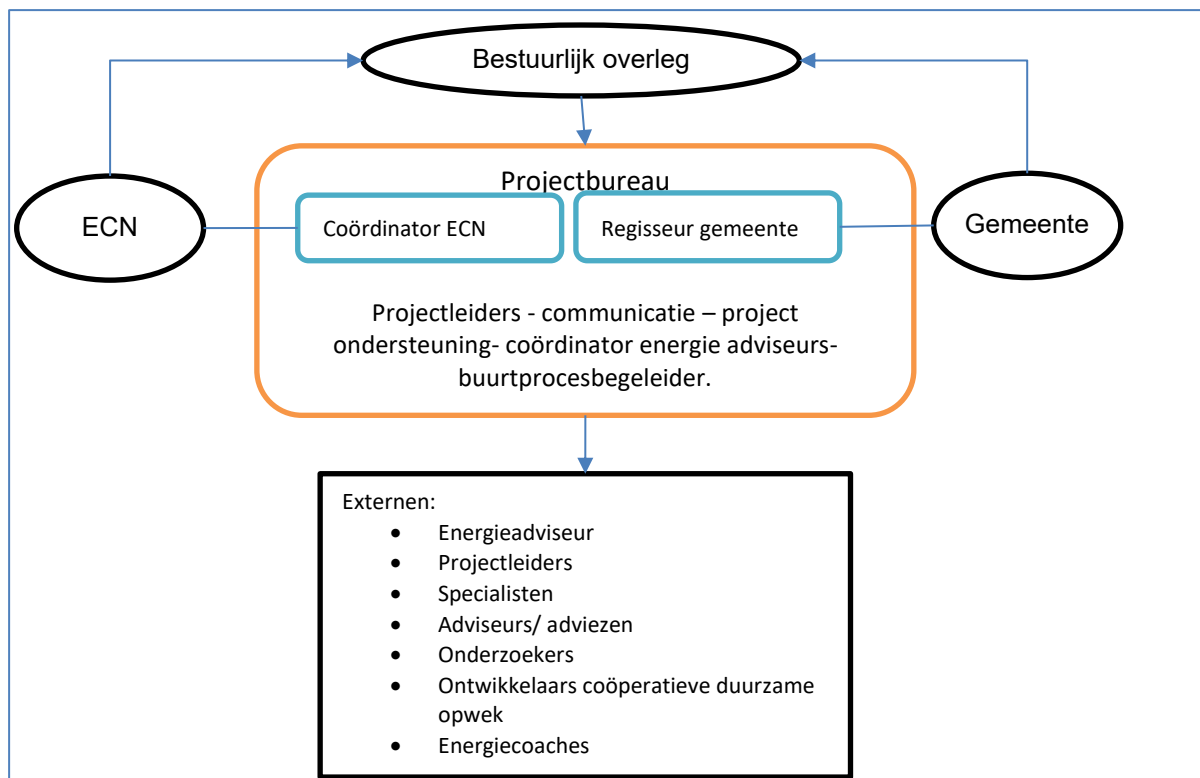
In 2024 zetten we medewerkers van het Drentse Flexteam in voor de uitvoering van projecten van de Warmtevisie. Ook zullen we gebruik maken van specialistische kennis uit het team. Indien projecten gezamenlijk in Drenthe kunnen worden opgepakt doen we dat. De kennis blijft daardoor in huis bij de overheid.

3 Organisatie samenwerking ECN

Voor de uitvoering van de warmtevisie werken we als gemeente samen met Energiecoöperatie Noordseveld (ECN). Het college heeft op 9 februari 2021 besloten een samenwerkingsovereenkomst te sluiten met de Energiecoöperatie Noordseveld. De oprichting van een projectbureau maakt deel uit van deze overeenkomst. De samenwerkingsovereenkomst en het onderliggende uitvoeringsprogramma vormen de basis voor de samenwerking. De samenwerking zorgt voor een stabiele basis bij het bereiken van onze gezamenlijk doelen.

3.1 Organisatie projectbureau

De opzet van het projectbureau is in onderstaand organisatieschema geschetst. Voor de bemensing van het projectbureau brengen gemeente en ECN beide menskracht in. Het projectbureau bestaat uit betaalde krachten, die in dienst zijn bij de gemeente, en vrijwilligers van ECN. Daarnaast worden externen/specialisten ingehuurd door de gemeente voor specifieke taken, onderzoeken, activiteiten etc.

3.2 Taken, rollen en verantwoordelijkheden

Duidelijkheid over de rollen, taken, verantwoordelijkheden en werkafspraken maken dat een team prettiger en efficiënter met elkaar samenwerkt. De taken rollen en verantwoordelijkheden binnen het Projectbureau zijn vastgelegd (zie bijlage 3) en worden jaarlijks geëvalueerd.

3.3 Overleg Projectbureau

Regulier overleg

Er vindt driewekelijks overleg plaats. Dit is een praktisch overleg waar de voortgang van de lopende projecten wordt besproken.

Voortgangsoverleg

Twee keer per jaar wordt de samenwerking met elkaar geëvalueerd. De verbeterpunten die daarin naar voren komen, worden opgepakt en komen terug in dit jaarprogramma. De basis voor het projectbureau is het programmaplan en de samenwerkingsovereenkomst. Deze worden jaarlijks geëvalueerd. Mocht dit tot aanpassingen leiden dan worden deze doorgevoerd en opnieuw vastgesteld.

Bestuurlijk overleg

Een keer per jaar vindt over de samenwerking bestuurlijk overleg plaats tussen de verantwoordelijk wethouder en het bestuur van ECN.

3.4 Communicatie projectbureau

Er wordt niet vanuit het projectbureau zelf gecommuniceerd, we zetten daar de kanalen van de gemeente, ECN en de buurtplatforms voor in. Zodat het niet onduidelijk wordt voor inwoners wie er communiceert. We bekijken bij alle communicatie acties goed of we alle inwoners in Noordenveld willen bereiken, of alleen de inwoners van Energieke buurten. We stemmen daar onze communicatie steeds op af. De gemeente heeft inmiddels een website duurzaamheid www.duurzaamnoordenveld.nu. Het projectbureau kan van deze website gebruik maken voor de communicatie. Ook de Energieke buurten hebben een plek gekregen op deze website.

3.5 Aanbesteding en inkoop

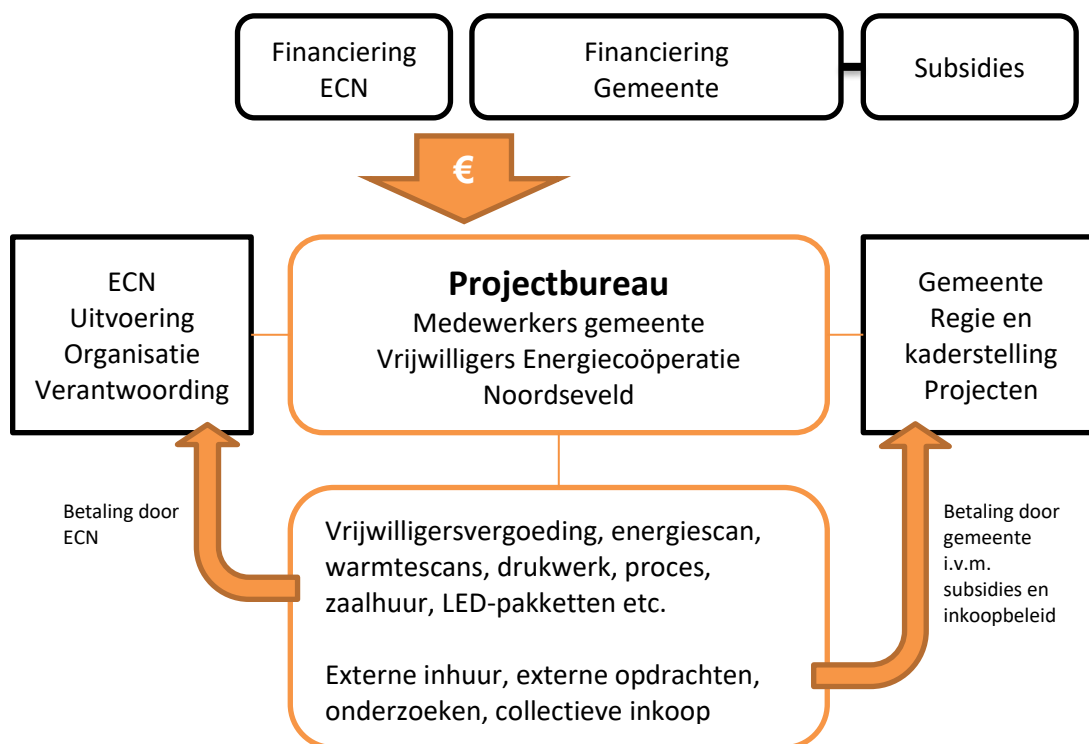
De gemeente draagt binnen het projectbureau zorg voor eventuele aanbestedings- en inkoopprocedures van diensten. Hiermee wordt voldaan aan de eigen aanbestedingsregels (voor continuering van het proces wil je voor meerdere jaren gebruik maken van bijvoorbeeld externe expertise).

3.6 Inhuur

Op dit moment heeft het projectbureau drie onafhankelijke energieadviseurs ingehuurd om het projectbureau te ondersteunen bij het behalen van de gestelde doelen.

3.7 Financiering projectbureau 2024

In onderstaand overzicht is de financiering van het projectbureau vanaf de oprichting in beeld gebracht.

3.8 Proceskosten ECN 2024

Bij de start van het projectbureau is een kostenraming gemaakt van de jaarlijkse kosten. Onderzoeken en externe kosten voor inhuur worden door de gemeente betaald. Proceskosten en vrijwilligersvergoedingen worden door ECN uitgevoerd. Hiertoe is door ECN voor 2024 € 22.000,- excl. Btw geraamd volgens onderstaande begroting.

Bedragen in € exclusief Btw	Begroting 2024
Kosten projectteams	6.000,00
Warmtescans vrijwilligersvergoeding	5.000,00
Idem opleiding/ materiaal	750,00
Energiescans vrijwilligersvergoeding	2.000,00
Idem opleiding/ materiaal	750,00
Drukwerk	1.500,00
Zaalhuur	3.000,00
Acties	1.000,00
Onvoorzien	2000,00
Totaal	22.000,00

Bijlage 1 Routekaart warmtevisie

NR	WAAR	WAT	WANNEER	WUP
1	RODEN			
1.1	Centraal Roden	Onderzoek naar mogelijkheden van een HT- of LT-warmtenet	2024	Nee
1.2	Ring Roden	Oplossingsrichting onduidelijk: Pilot starten	< 2025	Ja
1.3	Roden West	Individuele oplossing: maatwerk Isolatie + Hybride & Duurzaam gas of all-electric (indien mogelijk)	2020 – 2050	Nee
1.4	Nieuwbouw + jonge wijken (>1992) ¹¹	Individuele oplossing: all-electric	2020 – 2050	Ja
2	KLEINE KERNEN EN DORPEN			
2.1	<i>Peize</i>			
	- Lange Streeken	Individuele oplossing: all-electric	< 2030	Ja
	- Kortland (<i>Energieke buurt</i>)	Individuele oplossing: isolatie + hybride & duurzaam gas of all-electric (indien mogelijk)	< 2030	Ja
	- Peize, overig	Individuele oplossing: maatwerk Isolatie + hybride & duurzaam gas of all-electric (indien mogelijk)	2020 – 2050	Nee
2.2	<i>Norg</i>			
	- Mooie Buurt hé (<i>Energieke buurt</i>)	Individuele oplossing: isolatie + hybride + ZonPV (mogelijk opslag)	< 2030	Ja
	- Norg, overig	Individuele oplossing: maatwerk Isolatie + hybride & duurzaam gas of all-electric (indien mogelijk)	2020 – 2050	Nee
		Alternatief Norg: Collectieve oplossing in de vorm van een HT-Warmtenet. Mogelijke bron geothermie.		Nee
2.3	<i>Veenhuizen</i>	Individuele oplossing Utiliteitsgebouwen en monumenten: duurzaam gas . Overige woningen: Isolatie + all-electric.	2020 – 2050	Nee
2.4	<i>Roderwolde (Energieke buurt)</i>	Collectieve oplossing in de vorm van een LT-warmtenet op basis van TEO, groengas met hybride warmtepomp en all-electric i.c.m. isolatie.	< 2030	Ja
2.5	<i>Nietap</i>	Collectieve oplossing in de vorm van een HT-warmtenet. Mogelijke bronnen geothermie, restwarmte of koppeling met Leek.	Onbekend	Nee
3	BUITENGEBIED (<i>buurtschappen en losse bebouwing</i>)	Individuele oplossing: maatwerk Isolatie + hybride & duurzaam gas of all-electric (indien mogelijk)	2020 – 2050	Nee
4	INDUSTRIE-TERREINEN	Maatwerk per gebouw Mogelijk koppeling met warmtenet Centraal Roden. Of een open warmtenet met restwarmte inclusief WKO (voor koudevraag).	n.t.b.	Nee

¹¹ Te beginnen in Vijfde Verloting en Middenveld Zuid

Bijlage 2 Fasering strategielijn 1

Fase 1: Van warmtevisie naar wijkuitvoeringsplannen

Uitwerken alternatieve oplossingen in een WUP voor de wijken die zijn aangewezen om voor 2030 te starten met stappen naar een aardgasvrije toekomst. In deze WUP 's wordt meer in detail de definitieve warmteoplossing per wijk en woning uitgewerkt, gecombineerd met een wijkuitvoeringsplan.

In een WUP moeten de volgende punten aan de orde komen:

- Het WUP komt participatief tot stand. Inwoners en bedrijven zijn actief betrokken bij de planvorming en het maken van de keuzes. In het WUP staat hoe dit proces is verlopen.
- Op woningniveau is het beste alternatief voor aardgas aangegeven.
- Het alternatief op aardgas is doorgerekend en financiële consequenties zijn in beeld gebracht voor inwoners.
- De ruimtelijke consequenties van de alternatieven zijn in beeld gebracht.

Voor nieuwbouwwijken/ jonge wijken (>1992) waar de oplossingsrichting duidelijk is, gaan we bezig met het opstellen van een kopieerbaar "WUP light". Uiteraard kijken we daarbij naar de koppelkansen in de buurt.

Fase 2: Van WUP naar uitvoering

Wanneer de WUP 's gereed zijn dan worden deze door alle betrokken partners vertaald in concrete projectplannen voor gebouwen en gebieden. Waarna de uitvoering van deze projecten volgt en de beheer en onderhoudsfase start.

Fase 3: Van uitvoering naar herijking visie

De warmtevisie wordt minimaal elke 5 jaar herzien. Uiterlijk in 2026 wordt een nieuwe warmtevisie (2.0) opgesteld en aan de raad aangeboden. In deze herziening zullen inzichten vanuit de praktijk (fase 2) verwerkt worden tot een nieuwe visie en zullen ook de volgende wijken en buurten geselecteerd worden die van het aardgas af gaan.

Fasering uitvoering warmtevisie in beeld

Bijlage 3 Taken en rollen medewerkers projectbureau:

- Coördinator ECN: Verzorgt de afstemming met de eigen organisatie, de gemeente en werkt samen met de regisseur van de gemeente. Zorgt ervoor dat de voorwaarden die nodig zijn voor de uitvoering van de projecten aanwezig zijn (tijd, geld, capaciteit). Stelt halfjaarlijks rapportages op en stelt telkens het uitvoeringsprogramma voor het volgende jaar op.
- Regisseur gemeente: Verzorgt de afstemming met de gemeentelijke organisatie en het bestuur op hoofdlijnen. Stemt continu af met de coördinator ECN. Is verantwoordelijk voor de financiering door de gemeente en eventuele subsidiegevers. Is opdrachtgever voor externe opdrachten. Organiseert jaarlijks bestuurlijke afstemming tussen ECN en gemeente.
- Projectleider EB: Verzorgt de dagelijkse aansturing en uitvoering van de EB projecten. Is de schakel tussen de bewoners en het projectbureau. Zorgt voor de facilitering van het bewonersproces, is voorzitter van de bijkomsten van de bewonersplatforms en organiseert de inzet van de communicatie. Organiseert activiteiten die voortkomen uit het project. Stemt regelmatig af met bovengenoemde personen.
- Projectleider wijkuitvoeringsplannen en onderzoeken: Verzorgt de aanbesteding en uitvoering van wijkuitvoeringsplannen en onderzoeken naar mogelijkheden voor geothermie, warmtenetten en groengas. Doet dit waar mogelijk in nauw overleg met EB/ projectleider EB. Vertaalt de resultaten van de onderzoeken en plannen naar besluitvorming. Stemt regelmatig af met bovengenoemde personen.
- Communicatiemedewerker: Verzorgt de communicatie: uitwerken en verspreiden van nieuwsbrieven, persberichten, websites en denkt mee over de effectiviteit van de projecten en processen en het draagvlak bij deelnemers en overige inwoners en bedrijven.
- De project-assistent verzorgt de borging van afspraken, verslaglegging, contacten met en coördinatie van vrijwilligers en de registratie van contacten met bewoners, de CRM. Ook coördineert de project-assistent de energiemonitoring en de actie Speur de energieslurper.

Energiecoach: Deze vrijwilligers vervullen de loketfunctie richting de inwoners. Zij zoeken de mensen op, doen de intake van vragen, maken desgewenst energiegedragsscan of verrichten een warmtescan, interesseren bewoners voor de acties zoals de energieslurper en de energiemonitoring. De warmtevisie geeft inzicht welke wijk wanneer van het aardgas afgaat: met de warmtevisie geeft de raad inzicht in de totale opgave, kansrijke oplossingen en een logische volgorde en tempo voor het aardgasvrij maken van wijken in Noordenveld. Deze strategielijn wordt gefaseerd opgepakt.